

Citaten uit Malón's "Het meewerkende slachtoffer"

Malón, Agustín; 2009

1. Het volledige artikel staat hier:
< <https://www.ipce.info/library/journal-article/participating-victim-article> >, waaronder een .PDF-versie.
2. De literatuurlijst is opgenomen in een apart bestand:
< <https://www.ipce.info/library/journal-article/participating-victim-references> >
3. Quotes from ... staan hier:
< <https://www.ipce.info/library/journal-article/malon-participating-victim-quotes> >

Inleiding

Onderzoek naar erotische ervaringen tussen minderjarigen en volwassenen bereikte het hoogtepunt in het laatste derde deel van de 20e eeuw, met de opkomst van het huidige 'seksueel misbruik' model. In die jaren werden, vooral in het Westen, seksuele contacten en relaties als vreselijke daden gezien, tot op het dramatische af, wat leidde tot de ontmenselijking, zelfs demonisering van de betrokken volwassenen. Het gevolg is dat al deze ervaringen, zonder uitzondering, worden beschouwd als ernstige strafbare feiten, met ernstige persoonlijke en juridische implicaties (Malón, 2004).

Een cruciaal punt in dit model is dat alle betrokken minderjarigen alleen werden gezien als onschuldige slachtoffers zonder enige eigen verantwoordelijkheid of zelfs een eigen rol in het gebeurde.

Hier wordt de minderjarige niet gewoon beschouwd

- als het slachtoffer van een wettelijk omschreven delict (het juridische criterium),
- als betrokkene bij een handeling die moreel veroordeeld wordt (het morele criterium),
- zelfs niet als betrokkene bij een ervaring die als onaangenaam en/of pijnlijk is beleefd, of gewoon niet gewild heeft (het persoonlijke criterium),
- maar als verstrikt geraakt in een noodzakelijkerwijs destructieve en altijd zeer invloedrijke ervaring (het mythische/existentiële criterium),
- met het risico van aantasting van zijn of haar geestelijke gezondheid op korte of lange termijn (het medische criterium).

Deze nieuwe sociale constructie van "het kind als slachtoffer" leidde tot een starre herdefinitie van

1. de rol van het kind speelt in het begin en de herhaling van de (seksuele) handeling;
 2. zijn of haar eigen beleving ervan; en
 3. de korte- en lange- termijn gevolgen daarvan.
- **Vooreerst** wordt verondersteld dat het kind nooit initieert of vrij participeert in deze relaties;
 - **voorts** wordt verondersteld dat het altijd een negatieve ervaring is geweest - soms dramatisch; en
 - **ten slotte** wordt ervan uitgegaan dat *al* deze ervaringen *altijd* noodzakelijkerwijze traumatiserend zijn.

Dit artikel is bedoeld als **een overzicht van literatuur hierover**, de ontwikkeling ervan in de laatste fase van de 20ste eeuw, namelijk de overgang van het aanvankelijk erkennen van de actieve, vrijwillige en erotische deelname van het kind, op zijn minst in sommige gevallen, naar een massale ontkenning en herdefinitie van deze deelname.

Dit artikel beschrijft de historische evolutie van de kijk op en de behandeling van dit type ervaringen. We verdiepen ons in de geschiedenis van de wetenschappelijke kennis over kinderseksualiteit en de erotische ervaringen tussen kinderen en volwassenen, teneinde een beter begrip te krijgen van onze huidige manier van omgaan met deze ervaringen, en wel vanuit een cultureel en historisch overzicht.

Het wetenschappelijke onderzoek naar erotische belevenissen tussen kind en volwassene in de tweede helft van de twintigste eeuw

In dit artikel [...] zal ik aantonen dat we meer aandacht moeten besteden aan de bereidheid van sommige kinderen tot deze ervaringen, iets wat in recent onderzoek nog steeds erkend werd, ook al wilde men toen het kind vooral beschermen.

Het bestaan van met meewerken van kinderen in deze relaties is te vinden **twee typen literatuur**, te weten

- in de klinische literatuur over incest, en
- in onderzoek dat zich niet beperkt tot de incest; juist hier stond, zoals eerder opgemerkt, de actieve rol van sommige kinderen centraal.

Hieronder wordt een analyse gepresenteerd van de wijze waarop deze "meewerkende slachtoffers", in tegenstelling tot "wie het overkwam", zijn beschreven. Dit zal gebeuren door het vergelijken van dit 'oudere' onderzoek met het vroege werk van **Finkelhor**, een prominente voorstander van het huidige slachtofferdenken. We zullen zien dat er veertig jaar verstreken zijn tussen deze

twee uiteenlopende standpunten, namelijk de aanvankelijke erkenning dat sommige kinderen vrijwillig deelnemen aan deze ervaringen enerzijds en het huidige slachtoffermodel anderzijds.

De vakliteratuur over 'meewerkende slachtoffers'

Bender & Blau, 1937, kwamen tot de conclusie dat veel kinderen actieve deelnemers kunnen zijn aan deze relaties. Volgens deze auteurs klopte dit met de (toenmalige) nieuwe inzichten van de kinderpsychiatrie. Deze vond de persoonlijkheid van kinderen complex - en zeker niet gespeend van vroege seksuele verlangens. Kinderen waren niet zo 'onschuldig' als de (toenmalige) moralisten en sociale hervormers wel hadden gewild en gedacht.

Het was duidelijk dat deze kinderen een zekere voldoening voelden in die relaties, die dan ook niet werden verbroken, totdat ze werden ontdekt door derden. De kinderen oogden hen emotioneel evenwichtig.

Sommige kinderen vertelden in alle rust over hun ervaringen, soms met vermelding van instemming ermee en de wens deze te willen voortzetten. Dit, voegen de auteurs er aan toe, in tegenstelling tot de vaak overdreven en angstige reacties van de ouders en andere volwassenen hierop, bezorgd als zij waren over het kind en zijn/haar toekomst.

Jaren later werd er een groot onderzoek uitgevoerd naar seksuele misdrijven in Californië (Bowman, 1953), waarvan een deel werd gepubliceerd in een artikel getiteld: "Een onderzoek naar meisjes als slachtoffers" hiervan. De opzet van de auteur was het beschrijven van de vaak collectieve medewerking hieraan van sommige meisjes zelf.

Zij kwam op

- 21 meisjes die dit overkwam,
- 44 meisjes die er aan meewerkten en
- 8 meisjes waarbij dit onduidelijk was.

Ze vond twee typen meewerkende slachtoffers:

- Een groep, aan wie ze nauwelijks aandacht schonk, bestond uit meisjes uit zeer problematische gezins- en sociale situaties; bij hen werd ongepaste seksuele gezien als een teken van emotionele problemen en als algemeen gedragskenmerk.
- Een tweede groep, die zij tot in detail analyseerde, werd beschreven als het "typische meewerkende slachtoffer," in soortgelijke bewoordingen als die van Bender & Blau, namelijk als zeer aantrekkelijk.

Op basis van deze twee onderzoeken en met verwijzing naar het werk van Kinsey, Landis, en DeFrancis, zal hierna worden besproken wat de fundamentele eigenschappen van meewerkende slachtoffers dan wel zouden kunnen zijn, zoals deze zijn beschreven door deze auteurs.

Zes van deze eigenschappen worden hierna besproken, die het kind respectievelijk beschrijven als

- (A) een erotisch wezen,
- (B) seksueel vroegrijp,
- (C) ‘schuldig’,
- (D) tegen de samenleving in gaand,
- (E) op zoek naar contact, en
- (F) vrijgesproken van schuld.

Verderop in dit artikel zal de radicale omslag inzake elk van deze eigenschappen na de opkomst van het slachtoffermodel worden geschetst, met dezelfde letters (A) t/m (F), dan voorzien van andere begrippen. Hierbij zal het accent liggen op het werk van **Finkelhor** als voornaamste auteur van dit nieuwe model.

A: Het kind als een erotisch wezen

De belangrijkste conclusie van Bender & Blau (1937) was het bestaan van kinderlijke seksualiteit, gevolgd door twijfel aan de veronderstelde universaliteit van een latente periode [= een aseksuele periode] in het kinderleven. Veel van de kinderen die zij onderzochten lieten wel degelijk erotische interesse zien. Dit werd toen wel opgevat als gevolg van ‘verleiding’ door de volwassenen of als een aanvankelijk niet-erotische zoektocht naar affectie, hoewel in sommige gevallen het erotische element wel erg duidelijk aantoonbaar was.

Later in de vorige eeuw verscheen het werk van Kinsey, in wiens werk de genoemde auteurs hun conclusies herkenden. Voor Kinsey was de erotische dimensie van jongens en meisjes onlosmakelijk verbonden met de menselijke natuur en dus de uiting ervan legitiem en belangrijk; hoe, dat hing af van het individu en diens ervaringen.

Dit werd door Kinsey niet als een probleem gezien, maar als een van de aspecten van het spectrum van de menselijke seksuele interactie, waarbij de naturalist enkel hoefde te beschrijven wat er gebeurde.

B: Het seksueel vroegrijpe kind

De erkenning van de erotische capaciteiten en interesses van het kind leidde niet als vanzelf tot tolerantie, laat staan tot bevordering ervan. Het begrip ‘seksueel vroegrijp’ verwijst naar wat sommigen zien als een probleem, namelijk een *verstoorde*

seksuele ontwikkeling. Sommige kinderen verdedigen hun gedrag, in andere gevallen vindt een terugkeer naar de maatschappelijk aanvaardbare 'normale' normen plaats.

Het uiteindelijke resultaat van het Californische onderzoek naar seksuele afwijkingen was

- enerzijds het constateren van een onvermogen van het meisje om haar impulsen en seksuele nieuwsgierigheid te beheersen,
- anderzijds het opmerken van een beperkt bewustzijn van *schuld*, naast het gaarne accepteren van de aantrekkelijke elementen van de seksuele ervaring, waardoor het meisje daar dus aan meewerkte.

Voor Kinsey was deze zogenaamd 'vroegrijpe' expressie van erotische belangstelling en gedrag geen afwijking, maar meer een uiting van de onuitputtelijke diversiteit van menselijke seksualiteit.

Deze kinderlijke erotiek, al dan niet als probleem gezien, verdween geleidelijk uit de aandacht, in elk geval als een verklarende factor [variabele, kracht], toen (later) het kind (allen als) slachtoffer gezien werd.

Wat dit opkomende slachtoffermodel niet wilde zien, was het toch door sommige auteurs beschreven erotische voordeel dat sommige kinderen zou kunnen halen uit deze ervaringen. Vanaf de jaren '70 werd dit nog wel eens gezien, maar toen altijd geïnterpreteerd als een plezier, opgewekt in het kind, *tegen* zijn of haar wil.

C: Het 'schuldige' kind

In deze historische periode werd het kind beschouwd als meer verantwoordelijk voor zijn of haar gedrag, dus ook van erotisch gedrag, dus kon het kind worden beschouwd als *een seksuele delinquent*, zelfs als de erotiek plaats vond met volwassenen.

De gedachte van een zekere mate van verantwoordelijkheid van het slachtoffer ontstond met het maken van onderscheid tussen *morele* en *wettelijke* criteria.

Er zijn werd onderscheid gemaakt tussen twee manieren van 'victimisatie', ofwel hoe een kind een 'slachtoffer' werd:

- (1) De aanranding (of meer) door een dader die met geweld seksueel contact oplegt aan een slachtoffer zonder diens toestemming, tegen diens wil of tegen diens weerstand; en
- (2) zulk contact met wederzijdse instemming, waarbij de toestemming van de "zwakke" partij geen juridische geldigheid heeft.

- (Ad 1:) Het eerste type contact creëert slachtoffers, zowel in feite als wettelijk. Dit zijn slachtoffers die het overkwam.
- (Ad 2:) Het tweede type contact creëert slachtoffers, niet in feite, maar wel wettelijk gezien. Zij zijn ‘meewerkende slachtoffers’.

Het is het taalgebruik, de retoriek en de ‘toon’ van deze teksten waardoor de lezer, nog afgezien van de onderliggende theorie, het voor mogelijk houdt dat het kind misschien ook gedeeltelijk verantwoordelijk is. De manier waarop de auteurs uit deze periode zaken als

- de schuld bij de dager leggen,
- het zwijgen over of
- de manier van vertellen over het gebeurde

interpreteren, bevat als centrale element het begrip ‘mogelijke 'schuld.’

Een van de manieren waarop dit laatste wordt gesuggereerd, is het erop wijzen dat niet alleen de volwassene maar ook het meisje of jongen bezig was met seksueel gedrag.

In de literatuur uit deze periode wordt dus, expliciet of impliciet, gesteld dat het kind ook zelf deelnam aan wat er gebeurd is, dus niet volledig kan worden ontheven van de verantwoordelijkheid voor – lees: schuld aan - die actieve rol.

In de meeste gevallen van seksueel en andere plezier was dan het aandeel van het kind voldoende gezien om het wederzijdse karakter van het contact te erkennen, ook in gevallen gedurende langere tijd en met nog veel meer andere personen.

D: Het kind tegen de samenleving

In tegenstelling tot wat er gebeurde tegen het einde van de negentiende eeuw, zien we in Bender & Blau’s tekst ten minste de mogelijkheid dat het kind, zelfs inzake seks, optrad tegen of in strijd met de samenleving. Volgens deze auteurs hadden vrijwel al deze kinderen vooraf al kennis over seksualiteit, hoe afkeuringswaardig dit toen ook was.

In dit opzicht is het van belang te bezien hoezeer volwassenen, misschien ook de auteurs zelf, zich ongemakkelijk voelden bij het idee dat kinderen zelfs een vorm van seksualiteit kenden, met al haar reproductieve en hedonistische kanten ervan.

In eerste instantie hadden de kinderen vaak geen schuldgevoelens, maar die konden wel opkomen als ze werden gescheiden van hun geliefde en hun verlangens, en als ze werden blootgesteld aan het oordeel van ouders en justitie. Dit gebeurde vooral met de intelligenteren kinderen en dit leek eerder een afkeuring door de volwassenen dan een veroordeling door het kind zelf.

Om de herhaling van dergelijke ervaringen te begrijpen, tegen de achtergrond van de veronderstelde afkeur of bedreigingen van de volwassenen of andere autoriteiten, vroegen de onderzoekers waarom de kinderen er niet mee naar buiten kwamen en mensen niet gewoon vertelden wat er was gebeurd. De auteurs vertellen dan verschillende motieven. Hoewel we vaak tussen de regels door moeten lezen om hun motieven te achterhalen, leek het er toch wel op dat ze dit liever geheim hielden, simpelweg

- omdat dat ze die ervaring zelf wilden en positief beleefd hebben,
- omdat ze vreesden dat de ouders ze boos worden en hen zouden kunnen verdenken van samenwerking
- of alleen maar vanuit een verlangen om trouw te blijven aan hun volwassen partner en niet wilden dat hen kwaad zou worden gedaan.

E: Het kind op zoek naar contact

Naast mogelijke erotisch genot of materiële voordelen, treedt er aan andere verklaring op voor de meewerkende rol van het kind, namelijk de zoektocht naar genegenheid en aandacht, bijna altijd het gevolg van een gebrek aan aandacht binnen het gezin zelf. Binnen het slachtoffermodel zou dit de enige toegelaten veronderstelling zijn, zij het dat met de overtuiging van het kind, op zoek naar genegenheid, hiervoor alleen maar seks kreeg toebedeeld. Dit dan in schril contrast met de volwassene, die altijd op zoek is naar seks, nooit naar genegenheid.

Een conclusie in de literatuur uit dit tijdperk is dat de onderzoekers begrijpen dat sommige kinderen die contacten gewoon zelf wilden. Het gaat er hen dan echter niet zozeer om wat de motieven van het kind zelf waren, maar dat het kind niet worden ontheven van zijn/haar rol (dus verantwoordelijkheid) als zoeker naar en/of uitvoerder van het (seksuele) contact. Dit betekent dat het kind, geïnteresseerd is (geweest) in een dergelijk contact met een volwassene, hetzij uit echte erotische belangstelling of om enige andere reden, en dit zag als potentieel gunstig voor hem of haar.

Het feit dat het kind iets goeds uit deze relaties putte, en het feit dat dit voordeel door de onderzoekers werd erkend, is typerend voor het hier besproken model in de hier besproken periode.

Of dat goede nu zou zijn: aandacht, affectie, geld of geschenken, een gevoel van veiligheid, plezier, een gevoel van superioriteit of "groot zijn", of gevoelens van opwinding, nieuwsgierigheid, wraak, enz., is een andere zaak. Maar het accepteren dat sommige kinderen uit deze contacten en relaties iets goeds wisten te halen en er dus aan meewerkten, betekent dat kinderen in dit model een zekere mate van vrijheid werd gegund.

F: Het 'vrijgesproken' kind

De moderne slachtoffermodel kenmerkt zich door het verwijt aan de deskundigen van eerdere tijdperken dat zij de kinderen hier zelf verantwoordelijkheid voor toekenden.

In dit opzicht is de figuur van het "meewerkende slachtoffer" was, zoals we zullen zien, afgewezen door degenen die dit alleen zagen als een blaam aan het slachtoffer (*'blaming the victim'*) en het verdoezelen van de verantwoordelijkheid van de volwassene.

Al dit gepraat over deze jongens en meisjes

- als kleine seksuele delinquentjes,
- over hun "vrijwillige" prostitutie,
- hun duidelijke en onverbeterlijke erotische belangstelling,
- hun aantrekkelijke, verleidelijke, of manipulatieve persoonlijkheden,
- hun opstandigheid en antisociaal gedrag en
- de voordeeltjes die dit hen opleverde,

al deze hier besproken teksten doen toch vermoeden dat het veel van deze kinderen zijn die vooral de blaam verdienen: *'blaming the victim'* dus.

Toch is deze visie, behorend bij een totaal ander moreel en ideologisch kader, onjuist. Het kind kan dan wel gedeeltelijk verantwoordelijk zijn, omdat het niet ontkende dat hij of zij een meer of minder actieve rol in het gebeuren heeft gespeeld, maar dit zou het kind vergeven moeten worden. Immers, de erkenning van het feit dat sommige kinderen eraan meewerkten, betekent nog niet dat al die initiatief nemende kinderen ook 'kleine perverselingen' zijn, noch ook dat zij 'verknijpte kinderen' zouden zijn.

Een ding moet worden beklemtoond, namelijk dat, zowel veel Bender en Blau's (1937) onderzoek als dat van Weiss et al. (1955), de soorten zaken niet representatief zijn voor de gehele populatie van kinderen die dit soort ervaringen – en dat schrijvers dit ook niet hebben beweerd of geclaimd. In beide onderzoeken hebben we te maken met onderzoek van *kwantitatieve* aard [*]

[* = inhoudelijk onderzoek, dus niet van *kwantitatieve* aard, alias *statistisch* onderzoek, waaruit wel meer algemene conclusies getrokken kunnen worden – mits, mits mits ... - FG.]

Ondanks het schrijven in termen die wijzen op een zekere verantwoordelijkheid voor wat zich heeft voorgedaan, en het spreken over een "seksueel gedragsprobleem," werd het meisje zelf altijd vrijgesproken. Zo niet de ouders die

kennelijk door een onduidelijke, tegenstrijdige en verwarrende opvoeding, vooral op het gebied van seksualiteit, het meisje als het ware naar de hier bedoelde relaties met andere volwassenen hebben geleid, om de conflicten [thuis] te ontkomen en zichzelf 'iemand' te voelen.

In deze oudere literatuur heeft de erkenning van het bestaan van enkele meewerkende kinderen en van hun rol in een aantal van deze ervaringen niet geleid tot het gedogen van die situaties door de auteurs of tot het vergeven van de betrokken volwassenen. Toch worden deze kinderen niet beschreven als passieve, kwetsbare en onschuldige slachtoffers die "gered moeten worden". Dit laatste is de visie van het slachtoffermodel en het moreel eendimensionale denken daarbinnen, dat we het laatste deel van de 20e eeuw zien opkomen.

De afwijzing en herdefinitie van het "meewerkende slachtoffer"

De evolutie van het "meewerkende slachtoffer" in het moderne slachtoffermodel zal nu verder worden geanalyseerd.

Sinds de late jaren zeventig is **David Finkelhor** (1979, 1981, 1984, 1986) de voorloper in het formuleren en publiceren van de hypothesen [= nog niet bewezen veronderstellingen] die aan de basis liggen van het slachtoffer- of misbruikmodel, in het Engels: het *Child Sexual Abuse* ofwel *CSA* model. Het is daarom passend dat de focus nu op zijn diverse publicaties gaat liggen, waarbij we ook kijken naar andere auteurs.

De kritische blik die we nu gaan werpen op de verschillende aspecten van de overgang van 'het meewerkende slachtoffer' naar 'het onschuldige en niet-meewerkende slachtoffer', begint met de Finkelhor's (1979) artikel:

- *What's Wrong with Sex Between Adults and Children? Ethics and the Problem of Sexual Abuse, [Wat is er mis met seks tussen volwassenen en kinderen? Ethiek en het probleem van seksueel misbruik],*

waarin hij **de drie argumenten die worden vaak gebruikt** om seksuele ervaringen van/met kinderen te veroordelen onderzocht en bevroeg:

1. De bewering dat seks intrinsiek slecht is; dit vond hij te boud, dus hij zette hier vraagtekens bij.
2. De bewering dat het hier om seksueel vroegrijpe kinderen zou gaan; deze is onjuist omdat kinderen nu eenmaal ook seksuele wezens zijn
3. De bewering dat dergelijke ervaringen [altijd] traumatisch zijn; dit is meer een empirisch dan een moreel argument, waarvan de empirische basis onvoldoende is aangetoond.

Als alternatief wees Finkelhor (1979) op het ontbreken van een echte (juist) geïnformeerde toestemming van de minderjarige [*informed consent*] en op het verschil in macht. Het kind kan in theorie "verlangen naar" de volwassen en naar fysiek genot, maar zal niet in staat zijn tot een echte relatie. Bovendien is het kind ondergeschikt aan en afhankelijk van de volwassene.

De genoemde beweringen stammen uit een tijd van een bepaald soort morele verwarring op het gebied van seksualiteit, in het bijzonder over de seksualiteit van kinderen, pubers en adolescenten. Er enkele auteurs die pleiten voor meer seksuele vrijheid voor hen of op zijn minst voor ont-dramatisering van het leeuwendeel van deze ervaringen en voor een onderscheid tussen wat 'misbruik' is en wat niet.

Deze auteurs gaven voorrang aan het doorgaan van het proces van seksuele bevrijding; ze vreesden dat dit geblokkeerd zou worden door over-dramatisering van en overdrijving bij seksuele ervaringen.

Finkelhor had er blijkbaar geen probleem mee te erkennen dat dergelijke gevallen voorkwamen; maar de manier waarop ze werden behandeld zou ingrijpend moeten worden veranderd, omdat deze gevallen toch steeds werden overschaduwed door een steeds toenemend aantal seksueel misbruik slachtoffers; de aard en omvang van hun deelname zouden grondig moeten worden herzien.

Finkelhor:

“Men heeft al lang willen weten in hoeverre het kind nu echt heeft meegewerkt aan de seksuele ervaring. Wij hebben geprobeerd erop te wijzen ... dat dit geen vruchtbare benadering is, in feite zelfs van een *destructieve vooringenomenheid* getuigt. Onze gegevens laten de kinderen zien als de ontvangers van seksuele daden, niet als de initiatiefnemers, nee, eerder als het slachtoffer van geweld en dwang. Slechts in een kleine minderheid van de gevallen hebben de respondenten gezegd dat zij het initiatief hadden genomen tot de seksuele activiteit. Achttien procent van de meisjes en 91 procent van de jongens vond dat het de oudere partner was, die begonnen was met het seksuele gedrag”.

Finkelhor legt dit nieuwe standpunt niet uit; hij beperkt zich tot het argument dat 'het meewerkende slachtoffer' wellicht buiten de blik van de deskundigen is gebleven:

- [a] door zich te concentreren op die gevallen waarin de volwassen overgaat tot geweld of bedreiging;
- [b] door te wijzen op het gebrek aan gevallen waarin het kind het initiatief nam tot het contact en het minimaliseren van degenen die het contact wilden voortzetten;

- [c] en tenslotte door het afzwakken van de instemming van het kind tot het geen instemming meer is, maar een truc, een voordeeltje of een valse instemming.

Deze nieuwe retoriek, die de vorige visie negeerde, kende het kind enkele geen rol of verantwoordelijkheid toe voor wat er is gebeurd.

De nieuwe kenmerken van de steeds meer verzwakte figuur van 'het meewerkende slachtoffer' zullen worden onderzocht aan de hand van dezelfde zes eigenschappen die hierboven genoemd zijn.

A: Van het *erotische* kind naar het *erotisch infantiele* kind

Finkelhor: "Kinderen zijn seksuele wezens; de asexualiteit van jeugd is een mythe. De meeste kinderen zijn nieuwsgierig naar seks. Ze verkennen seksualiteit met elkaar. Als volwassenen kinderen beschermen tegen seks, dat doet dit hen in feite waarschijnlijk meer kwaad dan goed".

De strijd tegen seksueel misbruik impliceert geen afwijzing van legitieme erotische ervaringen *tussen leeftijdsgenoten*. Dit impliceert dat kindersexualiteit gelegitimeerd kan blijven rechtmatig *onder gelijken, maar nooit met oudere personen*.

Voor Finkelhor, en typerend voor deze nieuwe periode, is het tweede type contact, met volwassenen, dus eigenlijk een kwestie van onvrijwillig plezier, opgewekt door de volwassene en nooit echt gezocht door en/of positief ervaren door het kind.

Pre-puberale of pre-adolescente erotiek, beschreven in de oudere literatuur, geldt nu niet meer als een mogelijk verklarende variabele [kracht, factor] voor de wens van sommige kinderen om deze contacten te beginnen en in stand te houden; nee, het wordt nu een "risicofactor" waardoor het erotisch geïnteresseerde kind juist kwetsbaarder wordt, dus (slechts) slachtoffer.

B: Van het *seksueel vroegrijp* kind naar *traumatische seksualisering*

Het vroegere erotisch vroegrijpe, nieuwsgierige, provocerende, hedonistische, of zelfs opstandige kind is nu helemaal verdwenen in het nieuwe model van *misbruik*. Alleen al het vermelden van deze kwaliteiten werd door sommigen al verguisd als overblijfselen van een archaïsche tijdperk; kenmerken die, zoals Finkelhor en feministische auteurs toegeven, niet verdwenen zijn.

Het probleem van seksuele vroegrijpheid bedreigt de hoeksteen van het opkomende model: de starre retoriek van het kind als slachtoffer en toenemende weigering van de deskundigen om het kind ook enige eigen verantwoordelijkheid en/of een actieve rol toe te kennen.

Eind jaren zeventig is het erotisch vroegrijp kind omgetoverd tot het kind als slachtoffer van een traumatische seksualisering.

Voor Finkelhor was kinderseksualiteit geen probleem, zelfs iets positiefs, *behalve* wanneer het gaat om kinderen en personen die beduidend ouder zijn.

Een gedetailleerde analyse brengt ons tot de conclusie dat onder Finkelhor deze ervaringen met volwassenen en de kinderlijke seksualiteit een heel probleem zijn geworden.

Die traumatische seksualisering zou een proces waarbij het kind de seksualiteit, in termen van houdingen en gevoelens, op een onjuiste en desintegrerende manier ontwikkelt, met als gevolg schadelijke korte- en lange-termijn-effecten.

Deze ervaringen kunnen resulteren in problemen als verwarring over de seksuele identiteit en oriëntatie.

Deze traumatische seksualisering zou dan erger zijn naarmate

- het kind erotisch reageert versus wanneer het dit niet doet;
- het kind is verleid tot deelname versus hiertoe gedwongen is;
- het kind ouder is en zich meer bewust is van het seksuele karakter van de handelingen.

De pathologisering, die inherent is aan het seksueel misbruik model, verandert een vroege erotische initiatie, voorheen voornamelijk een morele en pedagogische kwestie, in een medisch en psychiatrisch probleem met grote gevolgen.

In Finkelhor's speculaties [...] zullen alle interne elementen verdwijnen, om zich uitsluitend te concentreren op externe oorzaken, vooral op de gevolgen van seksuele stimulatie door een volwassene. Dus het kind wordt niet meer gezien als op een natuurlijke manier of anderszins erotisch vroegrijp, nee, deze ervaringen zijn 'de' verklaring, de sleutel tot het *gehele* huidige en toekomstige leven, in erotisch opzicht en anderszins.

Dit verklaart waarom Browne en Finkelhor's speculaties over "traumatische seksualisering" besproken worden in het kader van een theorie over trauma's.

De basis-veronderstelling dat deze ervaringen traumatisch zijn, waarvan zij erkennen dat deze niet bewezen is, zet hen ertoe aan om die traumatiserende elementen te beschrijven als allemaal voortkomend uit de misbruikervaring, waarbij andere 'mechanismen' - zoals machteloosheid, verraad en stigmatisering - ook een rol kunnen spelen.

Finkelhor: “Deze dynamiek, indien aanwezig, verandert bij het kind de cognitieve en emotionele oriëntatie op de wereld, creëert een trauma door de verstoring van het zelfbeeld van het kind, het wereldbeeld en de affectieve capaciteiten”.

Een zorgvuldige lezing van dit model weerhoudt een kritische lezer niet van de mogelijkheid te overwegen dat de seksuele ervaring met een volwassene *geen* traumatische gevolgen zou kunnen hebben in die gevallen waarin geen van deze traumatiserende factoren aanwezig waren. Echter, op geen enkel moment is deze mogelijkheid door Finkelhor erkend.

Als conclusie van deze eerste twee punten, dient erop te worden gewezen dat het bestaan van een vroegkinderlijke erotiek, verdedigd door Finkelhor, toch niet geacht wordt zelfs maar een minimale rol te spelen bij het aangaan en/of het voortzetten van deze contacten. Deze impliciete de-erotisering van het kind door de deskundigen is waarschijnlijk het voorspelbare gevolg van de ideologische veronderstellingen waarvan men uitgaat.

C: Van het 'schuldige' naar het 'onschuldige' kind

De mogelijkheid dat kinderen of zelfs pubers en adolescenten zich vrijwillig met crimineel seksueel gedrag met volwassenen zouden kunnen inlaten, is geleidelijk als gedachte opgegeven in de latere 20e eeuw en vervangen door het idee van ‘de kinderlijke onschuld’, met name inzake erotiek.

Inzake hun (erotische) ervaringen met ouderen, werden kinderen ‘automatisch’, bij wijze van axioma [= een basisstelling die niet bewezen hoeft te worden] gezien als zwak en onschuldig. Nooit zouden zij kunnen verlangen een dergelijk contact. Als zij dat contact niet hebben vermeden of verbroken, dan was omdat ze dit niet konden of niet wisten hoe dat te doen.

In de zeldzame gevallen waarin het er toch op kon lijken dat zij dit zelf “wilden”, dan moest dat ‘verlangen’ toch echt wel het gevolg zijn van indoctrinatie of verleiding. Met deze redenering hoefden de nieuwe deskundigen dit ‘verlangen’ niet serieus te nemen. De deskundigen lieten het systematisch na zich af te vragen waarom het kind wellicht geïnteresseerd zou zijn in een dergelijk contact, wat dat hen (aan goeds) zou kunnen opleveren en wat het kind zou kunnen doen om het aan te gaan of in stand te houden.

Een mogelijke verklaring hiervoor kan de redenering zijn dat, bij de aanwezigheid van dwang en geweld, de gevolgen ernstiger zouden zijn, maar het kan ook veel te maken met vooroordelen die gewoon al te wijd verbreid waren.

Het is dringend noodzakelijk [zegt Finkelhor] de samenleving ervan te overtuigen dat het kind nooit vrijwillig deelneemt aan zoiets, en als dat dan wel het geval lijkt te zijn, dan alleen door list en bedrog door de volwassene, die profiteert van de

zwakte van het kind. In plaats van de vraag waarom sommige kinderen deelnemen aan en samenwerken in deze contacten, werd de vraag nu: hoe sommige volwassenen de weerstand van het kind kunnen overwinnen en hoe wij het kind kunnen helpen om zichzelf te beschermen tegen aanranding.

De interesse, in het verleden, voor de vraag waarom deze contacten zo vaak in stand bleven, is verdwenen. De enige verklaring werd: door de dwang.

Vele andere auteurs vragen zich helemaal niet meer af waarom sommige kinderen meerdere van die ervaringen hebben, terwijl andere kinderen die niet hebben, of waarom sommige kinderen contacten onderhouden met meerdere volwassenen en andere kinderen niet.

In dit nieuwe paradigma [model] is er ook geen enkele aandacht voor het verschil in deze tussen jongens en meisjes, waarop Rind c.s. (1998) en anderen hebben gewezen. De retoriek [= het overtuigend spreken of schrijven] is nu gericht op:

1. het minimaliseren van het percentage van gevallen waarin het kind vrijwillig deelneemt;
2. het slechts weinig belang hechten aan de kwestie van de initiatie en aan de betekenis van de situatie waarin het kind interesse toont in het behoud en een herhaling van de ervaring;
3. het benadrukken van de traumatische gevolgen van deze ervaringen:

“Jongens gaven vaker dan meisjes aan dat zij interesse hadden in en plezier hebben gehad van deze contacten. Toen we echter keken naar de lange-termijn-gevolgen van die ervaringen, (bijvoorbeeld) door te kijken naar de invloed op het seksuele zelfvertrouwen, blijken de jongens evenzeer te zijn aangetast dan de meisjes, zo niet meer.” (Finkelhor)

4. het niet rekening houden met het hogere percentage positieve ervaringen van jongens; en
5. het erop wijzen dat, ondanks dit feit [= nr 4 hierboven], dat het nog steeds misbruik is omdat echte toestemming (van het kind) niet mogelijk is.

D: Van het kind tegen de samenleving naar de samenleving tegen het kind

In het westen is het kind van oudsher beschouwd als een potentiële vijand van de staat, een leerling-mens die moet worden getemd door discipline en bestraffing en overtuigd moet worden om zich te onderwerpen aan de zeden en gewoonten. Dit uitgangspunt is radicaal veranderd in onze recente geschiedenis, waar het kind nu zowel de redder als het onschuldige slachtoffer van een maatschappij is geworden, die nu gezien wordt als de vijand van het kind [...] en de ongerepte natuur die het kind nog belichaamt.

Binnen dit kader, en de meer recente configuratie van het kind als slachtoffer in de twintigste eeuw, is het thema van de kinderseksualiteit een ‘versteend’ onderwerp geworden bij het merendeel van de auteurs. Er werd van uitgegaan dat kinderen "er wel degelijk een vorm van hebben," maar die al snel, op enkele uitzonderingen na [...] “onschuldig” werd genoemd. Elk spoor van “erotiek”, “lust”, “verleiding” of “verlangen” bij prepuberale kinderen werd ontkend.

Onder de deskundigen versterkte dit principe de vooronderstelling, opgekomen in de jaren zeventig, dat inzake seksuele ervaringen met volwassenen, kinderen hetzelfde moeten denken en voelen als de rest van de samenleving. Wat de samenleving misbruik vindt, moeten de kinderen ook zo duiden. Omgekeerd was het vanzelfsprekend dat deze contacten voor het kind altijd misbruik waren, en als de samenleving dit niet begreep, zij zich ongevoelig toonde voor het leed van de kinderen.

Deze retoriek kwam voort uit de twee sociale bewegingen die er vooral belang aan hechtten om seksueel misbruik als een maatschappelijk probleem te zien:

- De kinderbeschermingsinstanties in de VS en
- de feministische beweging van de jaren '70 en '80.

Deze auteurs en theorieën hadden een diepgaande invloed op Finkelhor's eigen geschriften.

De opvatting dat het kind op seksueel gebied nogal eens tegen de samenleving in wilde gaan, verdween in de vergetelheid. Nu werd het kind niet meer als soms een kleine seksuele rebel gezien, met nogal ongewone houdingen of gedrag. Gevoelens van schuld werden niet langer gezien als een hypocriet gebaar om de volwassenen gerust te stellen, of zelfs als echt berouw na iets verkeerd gedaan te hebben. De neiging van kinderen om niets te vertellen over wat er gebeurd is, werd nu uitgelegd als een gevolg van hun onderwerping aan het machtsgebruik van de volwassene, nooit als een eigen en vrijwillige beslissing van het kind.

Zo verdween dus ook ‘het goddelozen en antisociale kind’ uit het vizier, om ruimte te maken voor een houding die altijd kindvriendelijk en vergevingsgezind was. Het “slechte of opstandige kind” zou dus pas na en ten gevolge van een seksuele ervaring tevoorschijn komen; nooit vóór die ervaring, en nooit als een mogelijke verklarende factor voor het aangaan van die ervaring.

Nieuw is hier dat de schuldgevoelens, gerelateerd aan het vertellen of niet vertellen over wat er gebeurd is, in plaats van een normale en misschien zelfs wenselijk menselijke ervaring, nauw verbonden werd met ‘het trauma’.

Maar het saillante van al deze overtuigingen is niet zozeer wat ze zeggen of wat ze niet zeggen, maar vooral wat niet kan worden gezegd.

Zo zien we bijvoorbeeld in het geval van jongens, die, zoals we gezien hebben, statistisch gezien meer geneigd zijn om deze ervaringen aan te gaan en die als positief te beleven, dat zij er minder toe neigen om hun ouders of andere volwassenen te vertellen wat er gebeurd is.

Zo is er bij Finkelhor bijvoorbeeld niets te vinden over

- mannelijke socialisatie of inwijding [...],
- het stigma van homoseksualiteit,
- een vrees voor het verlies van hun [...] vrijheid [...],
- de mogelijkheid dat de jongen gezwegen heeft omdat hij hier zelf toe besloot, en/of
- omdat hij genoten heeft van iets dat waarschijnlijk niet geaccepteerd zou worden door zijn ouders,
- of dat hij niets wil vertellen omdat hij zelf dat contact aan wilde gaan.

E: Van *het contact zoekende kind* naar *het kind dat benaderd wordt*

Gezien het feit dat de gevallen waarin het kind lijkt te zijn begonnen of te hebben meegewerkt aan dit soort contacten als praktisch niet bestaand werden gezien, heeft de literatuur die we hier geanalyseerd hebben weinig nut bij het begrijpen van het verschijnsel van het contact zoekende kind. Met name Finkelhor voelde zich niet verplicht om rekening te houden met een realiteit die hij niet van belang acht. Voordelen die het kind wellicht ontleende aan deze contacten worden nu afgedaan als irrelevant.

De overtuiging is nu dat het kind altijd wordt geschaad door deze contacten en dat ze daarvan nooit profiteren.

In de zeldzame gevallen die Finkelhor doen opmerken dat sommige kinderen hebben ingestemd in ruil voor geld of geschenken, wordt het kind niet meer gezien als een actieve deelnemer, maar de volwassene als nog meer pervers.

De meisjes die in Bender en Blau vrijwillig als groep bij de volwassenen aan huis kwamen, blijken het slachtoffer te zijn geweest van netwerken van opportunistische "sekskringen".

De behoefte van het kind affectie, aandacht en meer, wordt nu een van de "risicofactoren."

Finkelhor was een van de eerste auteurs die zich verdiepte in deze zogeheten risicofactoren, die bepaalde kinderen eerder tot slachtoffers konden maken.

We zien hier een verschuiving van opvatting, waarbij deze risicofactoren van de *oorzaken* tot de *gevolgen* van seksueel misbruik werden beschouwd. Deze verschuiving speelt waarschijnlijk een rol in het proces waarin de seksuele ervaring op zich een steeds belangrijkere rol gaat spelen bij het verklaren van de levensloop van het kind. In de beschrijvingen hiervan werd het seksuele misbruik steeds genoemd als een altijd beslissende gebeurtenis in het leven van de mens.

Daarmee verhuisden factoren die van oudsher seksueel misbruik of incest konden verklaren als symptoom van andere problemen in het gezin, of zelfs als een poging tot behoud van een onstabiel gezin, naar een lager niveau. Dit is wat Finkelhor bijvoorbeeld doet met relatieproblemen tussen de ouders onderling of tussen hen en hun kinderen.

We mogen niet uit het oog verliezen dat wij het hier niet hebben over conclusies met een empirische basis, maar over veronderstellingen die de auteur gebruikt om de beschikbare gegevens te verklaren of om toekomstig onderzoek op te zetten.

F: Van het ‘vrijgesproken’ kind naar het boven iedere twijfel verheven kind

In het laatste deel van het hoofdstuk gewijd aan risicofactoren, geeft Finkelhor een laatste waarschuwing over de gevaren van het geven van de schuld het slachtoffer (*blaming the victim*):

Finkelhor: [...] “Het is belangrijk om te benadrukken dat echte oorzaak, dus de verantwoordelijkheid voor misbruik ligt bij de daders. Alle onderzoek wijst erop dat het de daders zijn die de seksuele activiteit beginnen.”

Historisch gezien is deze recente preoccupatie van de deskundigen om het kind van alle verantwoordelijkheid te ontdoen opvallend.

Het is waarschijnlijk dat de ‘vrijwilligheid’ van het kind in deze gebeurtenissen wordt geminimaliseerd of genegeerd en dat het de kinderen niet wordt toegestaan hun eigen kijk op de zaken weer te geven. In het denkpatroon van het niet-erotische maar traumatisch geseksualiseerde kind, dat er toch niets van begrijpt, zal het kind nooit zulk contact zoeken. Nee, het kind is alleen om perverse motieven hiertoe benaderd. Het lijkt dan ook redelijk om te veronderstellen dat het werkelijk meewerkende kind dit zal moeten verbergen of eventuele bereidheid ertoe zal moeten maskeren - of de last moet gaan dragen van het kwalijke stigma van zijn of haar deelname.

Het is duidelijk dat het doel van Finkelhor [...] is de kinderen te “redden”, niet alleen fysiek en psychisch, maar ook moreel. Maar soms leiden goede bedoelingen

juist tot grotere schade; het niet onmogelijk dat het in feite beschuldigen van het meewerkende kind nu meer realiteit is dan ooit, nu de ideeën hierover niet alleen van morele aard en orde zijn, maar van een mythisch of ideologisch karakter hebben gekregen.

De radicale en ideologisch opgelegde ontkenning van de actieve deelname, de interesse en erotische ‘medeplichtigheid’ van sommige kinderen kan juist schadelijk zijn voor de kinderen die, zoals ook Finkelhor erkent, ook erotische wezens zijn.

Angelides geeft een psychoanalytische verklaring waarom deze actieve deelname en erotische belangstelling moet worden erkend, maar misschien is het beter om gewoon te erkennen dat kinderen, als redelijke wezens, veel beter geholpen zouden zijn door eenvoudige, realistische, redelijke en kalme acceptatie en begrip.

Conclusie: de opkomst van een wetenschappelijke taboe

Finkelhor heeft al aangekondigd wat de kern is van de huidige overheersende opvatting over deze problematiek. Al in zijn eerdere werken liet hij zijn opvattingen zien: de ontkenning en miskennis van elk spoor van de vrijwillige deelname van sommige kinderen aan deze ervaringen. Er is intussen een historische draai van 180 graden gemaakt in de visie van de deskundigen op dit soort gevallen.

Er zijn ook andere manieren om deze omslag toe te lichten, bijvoorbeeld door een analyse van de werkelijke gevallen die de auteurs vermeld hebben om hun beweringen mee te illustreren. Terwijl voorbeelden van vrijwillige en positief beleefde medewerking waren overvloedig te lezen zijn bij Bender of Weiss, vinden we bij Finkelhor alleen verhalen van zeer negatieve ervaringen. Er is slechts één contra-voorbeeld te vinden [...]. Maar het is de uitzondering die de regel bevestigt, waardoor het steeds gecompliceerder voor professionals en onderzoekers wordt om deze gevallen te bestuderen.

De vrijwel volledige verdwijning of een radicale omslag van de kijk op het meewerkende slachtoffer in de moderne literatuur over dit onderwerp wordt door Finkelhor op de hem kenmerkende manier beantwoord: hij beschuldigt die eerdere auteurs dat zij zich vergist hebben in wat zij waarnamen, dat zij ten onrechte te veel waarde hebben gehecht aan en niet de juiste betekenis hebben begrepen van de actieve deelname van de kinderen; kortom, weer de grote fout hebben begaan van het “beschuldigen van het slachtoffer” (*blaming the victim*).

We kunnen dan tegenwerpen dat het huidige model het probleem op een andere manier eenzijdig versimpelt: door de ontkenning van elke actieve rol van de kinderen en de daaruit voortvloeiende afwijzing van elke schijn van medeplichtigheid aan, interesse in, of profiteren van wat er is gebeurd.

Er zijn vele mogelijke oorzaken van deze omslag, maar laten we ons alleen richten op de hypothesen die van belang zijn voor het doelstellingen van dit onderzoek:

Slachtofferschap en het slachtoffermodel (*victimologie*)

Het paradigma van [= de manier van denken over] seksueel misbruik van kinderen, zoals we dat vandaag kennen, maakt deel uit van een historisch proces, waarvan Finkelhor's teksten een integraal onderdeel zijn, waarin het omarmen van het slachtoffermodel door de sociale wetenschappen prominent is geworden, overheersend zelfs.

Victimologie is een pseudo-wetenschap, die ‘wetenschappelijk’ prestige geeft aan het slachtoffermodel en die voorheen onbekende ethische grenzen stelt aan seksualiteit, vooral aan de seksualiteit van kinderen, en die nu een voorkeursbehandeling krijgt in de sociale wetenschappen, in de financiering en in campagnes tegen eerdere en huidige onderzoekers als hun bevindingen in tegenspraak zijn met dit nieuwe dogma. De recente aanvallen op Kinsey voor zijn gegevens over orgasme in prepuberale jongens boys zijn hiervan een goed voorbeeld.

De redelijkheid van het beginsel van hoor en wederhoor

Dit beginsel is, in het hier besproken kader, meer gebaseerd op de traditie van Hammurabi [heerser, dus wet] dan die van Hippocrates [arts, dus zorg]. Dit beginsel, ook wel “het confrontatiemodel” genoemd, dat gaat over hoor en wederhoor van

- de onschuldige en de schuldigen,
- de verdachten en de wet, en
- de slachtoffers en de daders,

claimt nu het enige juist verklaarde beginsel te zijn inzake seksuele ervaringen tussen volwassenen en kinderen, waarop het in het verleden nooit is toegepast.

Het confrontatiemodel impliceert een confrontatie die alleen kan eindigen in de vernietiging van de tegenstander. In dit verband zou het spreken over het kind als belanghebbende en medewerkende, voor velen vergeving van de volwassene impliceren, maar die moet juist koste wat kost worden veroordeeld, soms ten koste het welzijn van de minderjarige.

Van de kwalitatieve aan het kwantitatieve onderzoek

Een andere mogelijke factor is het huidige gebruik van het *kwantitatieve* statistische onderzoek, dat werkt met grote steekproeven, in tegenstelling tot een *kwalitatieve* werkwijze, waarbij minder gevallen worden onderzocht. Het is niet zo dat ‘de

methode van het grote getal' de verandering in perspectief verklaart, maar misschien wel vergemakkelijkt.

Kwalitatieve analyse, meer gebruikelijk in de literatuur over incest, laat geen ruimte generalisatie, maar het weerspiegelt wel de grote morele complexiteit en ervaringsdiversiteit van menselijke verhoudingen.

Het werken met grote steekproeven, de meest gebruikte methode nu, maakt daarentegen een betere generalisatie van de resultaten mogelijk, maar laat het bestuderen van minder vaak voorkomende gevallen toe, evenals de neiging tot versimpeling van de vele nuances van menselijke ervaring.

Veel onderzoek naar op consensus [= onderlinge overeenstemming] gebaseerde relaties wordt nu minder geloofwaardig geacht, juist omdat ze niet statistisch representatief zijn, maar dit is een verkeerde interpretatie van wat hun bijdrage aan de menselijke kennis feitelijk kan zijn.

Het openbaar maken van een privé-situatie

Finkelhor's werk was onderdeel van een nieuwe strategie waarin het onderzoeken van seksueel misbruik wordt beschouwd als een bijdrage om een breed maatschappelijk, dus publiek probleem te voorkomen en te bestrijden, niet als een vorm van privé gedrag van enkele individuen dat moet worden afgehandeld door rekening te houden met de bijzonderheden van elk geval.

De kwestie van de participerende rol van sommige kinderen kan worden besproken zonder de druk van een hypersensitief sociaal klimaat, maar als het gaat om ideologische en politieke kwesties, waarbij de professional niet geconfronteerd wordt met een individueel geval maar met een sociale strijd (Malón, 2004), kan het erkennen dat sommige kinderen niet zijn wat iedereen zou geloven, niet alleen een publieke verontwaardiging oproepen, maar ook een einde te maken aan promotiekansen van die onderzoeker.

De nieuwe seksuele moraal

Traditioneel werd alles dat plaatsvond buiten het huwelijk, de voortplanting, en de heteroseksuele context beschouwd als immoreel en crimineel.

Op dit moment zijn de belangrijkste criteria anders dan de toe- en instemming van de deelnemers aan een seksueel contact relatie en de afwezigheid van schade. Het is in deze context dat, juist bij afwezigheid van schade, de ontkenning van elke actieve of medewerkende rol van het kind moreel gezien vereist is.

Een andere visie op het kind

Een laatste factor die ons impliciet heeft begeleid in dit historisch overzicht, is de verandering van de visie op het kind. Het bestaan van een erotisch leven tijdens de kindertijd en de puberteit is een bijzonder rijk terrein voor een visie op het kind:

- als een autonoom dan wel een afhankelijk wezen,
- sterk dan wel zwak,
- opstandig dan wel meegaand.

Een erotische binding aan anderen, vooral aan een volwassene, is een teken van een terugtrekking uit en een verzwakking van de binding aan het gezin - en zeker een van de sterkste tekenen.

Wat dit betreft heeft zich in de twintigste eeuw een visie ontwikkeld in de richting van een meer kwetsbaar en onschuldig beeld van de kindertijd, een meer passief en kwetsbaar kind, waardoor bijvoorbeeld de wettelijke leeftijd van instemming met seks verhoogd is. Maar als je kijkt vanuit een historisch perspectief, is het nogal paradoxaal dat diezelfde eeuw waarin de wetenschap het bestaan van kinderlijke seksualiteit heeft erkend, dezelfde is waarin dit het meest intens ontkend wordt, althans wat hun ervaringen met volwassenen betreft.

Deze en vele andere factoren - zoals de vervanging van een *morele* terminologie ("slechte" jongen) door een *klinische* ("getraumatiseerde" jongen) - voegen aan hetgeen hier op de vorige bladzijden is beschreven het element toe dat het meest karakteristieke is van dit gehele proces: het veranderde ideaalbeeld in dit relatief kleine vakgebied, onder invloed van een deel van de feministische beweging en de retoriek van 'machtsgebruik en kindermisbruik'.

Het is hier dat Money's commentaar van 1988 op de victimologie - als een pseudo-wetenschap, meer geïnteresseerd in hoe dingen *zouden moeten zijn* worden dan *hoe ze werkelijk zijn* - pas zijn volle betekenis krijgt.

De huidige literatuur wijst erop dat het huidige perspectief van deskundigheid op dit gebied in het algemeen dat de activist is, niet de naturalist.

Om nog maar even te herhalen: het erkennen en het bestuderen van de mogelijke deelname van het kind, zelfs als het actief medewerkt of zelfs het initiatief neemt, suggereert nog niet dat het kind ook verantwoordelijk is voor wat er is gebeurd.

De vraag stellen wat nu de morele implicaties ervan zijn, wil nog niet zeggen dat we zouden moeten stoppen met het onderzoeken van de ervaringen van kinderen waar duidelijk sprake is van vrijwillige deelname van het kind in een relatie die het positief beleeft - zoals was geëist door de Amerikaanse Congres dat het onderzoek

van Rind c.s. (1998) afkeurde, een politieke inval in de wetenschap die een storm van controverse oproep.

Dit betekent, in de visie van deze auteur, niet per se dat deze relaties worden gelegitimeerd of toegestaan. Er zijn vele elementen in dit complexe vraagstuk waaraan nog onvoldoende aandacht is besteed. Die gaan verder dan de twijfelachtige dogma's van "een alom aanwezig trauma" en de "onschuld" en "passiviteit" van de betrokken kinderen. Maar het huidige taboe tegen het wetenschappelijke onderzoek naar deze kinderen en hun ervaringen draagt niet positiefs bij, is eerder een ernstige belemmering voor een juist begrip op dit gebied.

Het lijkt erop dat sommige wetenschappers die onderzoek verrichten naar seksuele ervaringen tussen kinderen en volwassenen, misschien hun plicht vergeten om deze ook vanuit historisch perspectief te bezien. Dit artikel moge zowel een herinnering aan deze verplichting zijn als een uitnodiging om dit ook te gaan doen.